

5.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-soni "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlanatirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. www.lex.uz.
6.	Zograf T.A. Yaziki Yujnay Azil. -M, 1990.
7.	Shamatov A.N. Ocherki istoricheskoy leksikologii xindi i hindiy. -T., 1990
8.	Xalmurzayev T.X. Status hindiy v sovremennoy Indii i tendensii yego razvitiya. T., 1979
	Axborot manbalari
9.	www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portal.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
10.	www.hind.com
11.	www.hindibhasha.com
12.	www.hindilanguage.com.languageinindia.com
13.	www.aksharamala.com/www.rajbhasha.gov.in
14.	www.boloji.org
15.	www.sahitya.com
16.	www.hindiindiya.com
17.	www.hindischool.com
7.	O'quv dasturi "Janubiy Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021 - yil " <u>27</u> <u>august</u> " dagi " <u>1</u> " -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan. O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 - yil " <u>28</u> <u>august</u> " dagi " <u>1</u> " -sonli bayoni bilan tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ul: Djalilova Sh.- TDShU, "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasi dotsenti,f.f.n.
9.	Taqribchilar: F.f.n. S.S.Nurmatov – Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti "Janubiy va Janubiy Sharqiy Osyo tillari" kafedrasi dotsenti. Maxamadxadjayeva U.T. – O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti "Chet ikkinchi tilini intensiv o'qitish" kafedrasihindiy tili o'qituvchisi.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Rector G.Rixsievaya

2021 yil "28" avgust

FANINING O'QUV DASTURI

O'RGANILAYOTGAN MAMLAKATDA TIL VA VAZIYATI VA SIYOSATI
(HINDISTON)

Bilim sohasi:	100000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi:	230 000 – Tillar
Mutaxassislik:	70230101–Lingvistika (sharc tillari b'o'yicha)

asoslari; so'zlarining ma'no xususiyatlari; leksik birliklarning morfologik tadqiqi; so'z yasalishi masalalari yuzasidan ko'nikmalariiga ega bo'lishi;

- talaba matning sintaktik xususiyatlari; matnda qo'llanilgan iboralar, maqol va boshqalanga xos sintaktik qurilmalar; ijodkor uslubi masalasi, ijodkor uslubining o'ziga xosligi; adabiy til uslublari va ularning matndagi ko'rinishi; matn talabi bilan til uslublarining tanlanishini tushuna olish tajriba va ko'nikmasiga ega bo'lishi kerak.aniqmalakkalariga ega bo'lishi kerak.

4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimatni qilish;
- individual loyihiilar;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihiilar.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarini to'la o'zlashtirish, tahsil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish vajriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakunni nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

6. Asosiy adabiyotlar

1. Shomatov O.N. Janubiy Osyo tillariga kirish. -T.2003-2004. 1-3 qismlar.
2. Mirza Xalil Ahmad Beg.Hindiy zaban ki tarix. Edukeshnal Buk Haus, Aligarh.2000.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar', №11.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birlgilikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016. - 56 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini taminlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017. – 48.
4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oljanob xalqimiz bilan birga quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017. – 488 b.

tillik;	<p>8. «Hindiston tillari», «hind tillari», «hindoriy tillari» atamalarining ishlatalish xususiyatlari;</p> <p>9. Amalda va rasmiy hujjatlarda ko'rsatilgan hind tillari;</p> <p>10. Hindistonda ingliz mustamakasidan avvralgi til vaziyati;</p> <p>11. Hindiy va urdu tillarining o'zaro aloqadordligi va sosiolingvistik muammossi;</p> <p>12. Mahalliy til shakllarida kxari bolining o'mi, ushbu davrga tegishli hindiy, xindustani atamalarining tushunchasi va ularning amalda yuritilishi;</p> <p>13. Hind-fors ikki tilligining xususiyatlari;</p> <p>14. Hindiy va urdu tillarining o'zaro aloqadordligi;</p> <p>15. Hozirgi Hindistonda ingliz tilining ishlatalishi;</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedya qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvoqiq.</p>
	<p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diaxronik nuqtai nazardan hindistondagi til vaziyati; 2. Hindistondagi til vaziyatinning dinamikasi; 3. Hindiy tili milliy til tizimi sifatida; 4. Hindistondagi til vaziyatinning tipologiyasi; 5. Hindistonda til ishlatalishida davlatning til siyosati; 6. Hindiston til vaziyatining yaratilishiha ob'ektiv va sub'ektiv faktorlar; 7. Hindistondagi hindiy va hindiy tillarining lingvistik va ekstralengvistik muammollari; 8. Hindistondagi ingliz tilining o'mi; 9. Hindistondonning lingvoareallari; 10. Hindistonda ikkitilik va ko'ptillik muammoсининг xususiyatlari; <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsija etiladi.</p>

Fan/modul kodи	O'quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
Fan/modul turi	2021-2022	2	4
Majburiy	O'zbek/rus	Ta'lim tili	Hastadagi dars soatları
1.	Fanning nomi O'rganilayotgan mamlakatda ti vaziyati va siyosati (Hindiston)	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat) Jami yuklama (soat)
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda hindiy va hindiy tillari ichki tizimiga xos tarkibiy qismalarini tadqiq etishda kuzatilayotgan nazariy muammollarni bayon etib umumlashitirish orqali yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishdir. Fanning vazifasi talabalarga hindiy va hindiy tillarini ilmiy o'rganish metodlari, xususan, fonetika, morfologiya va sintaksis bo'limlariga oid tushuncha va birlıklarini nazariy jihatdan anglib olish hamda til matnlari asosida bunday hodisalarни tahsil qila bilishni shu fann tamoyillaridan kelib chiqqan holda o'rgatishdan iborat.	60	60 120

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

- 1-**mavzu. Til vaziyati va sosiolingvistika**
“Til vaziyati” atamasining tushunchasi, uning boshqa sosiolingvistik tushunchalardagi o'mi va ahamiyati. Til vaziyatinning sosiolingvistikani bir bo'lagi sifatida funkshional tilni o'rganishi. Til vaziyatini o'rganishning sinxron va diaxron aspektlari. Til vaziyatini o'rganishda erishilgan yutuqlar. Til vaziyati va til siyosati, ularning o'zarob bog'iqligi va ta'siri. Til vaziyati turлari. Ko'p tili mammalatlarda til vaziyatining xususiyati va o'rganish ahamiyati.
- 2-**navzu. Til vaziyatining muhim omillari**
Hindiston misolda til vaziyatining omillari; Sub'ektiv va ob'ektiv omillar; Ullarning o'zarob bog'iqligi va til vaziyatini o'rganishdagi ahamiyati; “Til vaziyati” predmetning maqsad va vazifalari, uning tuzilishi; Predmetning hind tilshunosligi bilan bog'iqligi va boshqa hindshunoslik fanlariga alegadorligi; Hindistonda til vaziyatining rivojanish davrlari;
- 3-**mavzu. Muslimmonlar hukmronligi davrida Hindistondagi til vaziyati**
Muslimmon mustamakasidan avval Hindistondagi ijtimoiy-siyosiy ahvol; Ushbu davrdagi hind tillarining shakllari va ularning jamiatda ishlatalishi; Muslimmon mustamakasi davridagi hind tillarining holati va ularga turk, arab, fors tillarining ta'siri;

- 4-**mavzu. Hindiy tilining vujudga kelishi, uning areali**
Hindu va muslimmon ikki tarixiy-madaniy va diniy-ijtimoiy

stereotiplarni yaratilishida kxari bolining roli; Uning o'z hududidan tashqarida ishlatalishi; Hindiy tilining ushbu davrda qo'llanilishi va uning areali;

5-mavzu. Hindiy tilining boshqa milliy tillar orasidagi o'rni

Mahalliy tillarning funksional rivojlanish xususiyatari (hindiy tili misoldida); Hindiy tilining rasmiy, yuridik va talim solalaridagi o'rni;

6- mavzu. Hindiy matbuoti

Hindiy tili mohiyatining o'zgarishi; 18 asrning ikkinchi yarmidan Kal'kuttada birinchi ingliz gazetasining chop etilishi. "Jaame jahaannum" hindiy gazetasining bosilish chiqishi.

7- mavzu. Ikkinchchi davr Hindistonda ingliz mustamlakasi davridagi til vaziyati

19-asrning birinchi yarmida Hindistondagi til vaziyatining xususiyatlari; Hind ziyolilarining g'arb talimi va ingliz tiliga bo'lgan munosabati. Hindistonda ingliz tilining qo'llanilish sohalari; Hindiy (xindustani) va ingliz ikki tilik munosabatları; Hind ziyolilarining g'arb madaniyati, talimi, ingliz tiliga nisbatan bo'igan turli yondashuvlari.

8- mavzu. 19 asrning ikkinchi yarmida Hindistondagi til vaziyatining xususiyatlari

Hindiyini muslimmonlar, hindiyini xindular tiliga aylana boshlashi; Diniy islohotchi va marifatparvar S.A. Xon va «Qaum» atamasining izobi; S.A. Xonning hindiy va hindiy tillariga bo'igan qarashining o'zgarishi; Hindiy-hindiy oppozisiyasining dimiy alomatlarga asoslangan xususiyatlari; Ingлиз hukumatining til siyosati va ularning xindu-musulmon ziddiyatlariga yondashuvvi.

9- mavzu. 20 asr boshlarida Hindistondagi til vaziyatining xususiyatlari

Hindu-muslimmonlar o'rtaida ziddiyatning kuchayishi, uning til muammosiga ta'siri; Ingлиз tili Hindiston davlat tili sifatida, uning jamiyatidagi o'mi; Ingлиз mustamakachilarning ingliz tilini yo'yishda qo'llagan chora-tadbirari, ularning gorizontal va vertikal stratifikasiysi; Ta'lim sohasida ingliz tili; Hindistonda ikki tillar matbuot; Hindistonda ingliz tilidagi adabiyotlarning vujudga kelishi va rivojlanishi; Hind-ingлиз ikki tilligining xususiyatlari; Til muammosida Hindiston siyosiy partiyalari (Hindiston Milliy Kongressi, Musulmon Ligasi) rahnamolarining pozisiyasi.

10- mavzu. Uchinchchi davr.Hindistonda mustaqillikdan keyingi til vaziyati

Hindistoning zamonaliviy lingvistik xaritasi; Hindiston tillari va til shakllari; Mahalliy aholining "ona tili" atamasini tushunishiga etnik hamda ijtimoiy-psixologik omillarning ta'siri; Ushbu atamaning qo'llanilishi; Hindistonda mavjud asosiy tillarni aniqlovlchi mezonlar; J. Neruning Hindiston tillari haqidagi fikri. "Bir til - bir shiat" formulasining vujudga kelishi va amalda qo'llanilishi.

11- mavzu. Hindiston lingvoareali

Hindiston huddudining lingvistik arealga bo'linish omillari; Xindiy, hindiy va ingлиз tillarining o'mi; Avadxi, braj, bundelkxandi, bxoipuri, garxvali, kumayuni, maytxili, chxattisgarxi, kauravi, kannauji, xariani (xarianvi), bagxeli,

magaxi, malvi, paxar tillarining o'rni va qo'llanilishi; Panjobiy, kashmiriy, hindiy tillarining ushbu arealda o'rni va ularning jamiyatda ishlatalishi; Arealda hindiy va ingliz tillaring o'rni, ularning mahalliy tillar bilan munosabati.

12- mavzu. Hind tillarining funksional shakkari

Hindiston Respublikasining davlat tillari: asosiy va yordamchi tillar, «Davlat tili» atamasining diaxon jihatidan o'zgarishi (transformasiyasi); Hindiy tili - milliy til sistemasi. «hindiy tili» atamasining tushunchalari; Hindiy tilining tor va keng manolari. G'arbiy va sharqiy hindiy; Hindiy va hindustanining o'zaro aloqadorligi. Hindiy tilining gorizontall va vertikal stratifikasiyasi; Hindiy tili milliy til tizimida kxari bolining o'rni; Hindiy va hindiy o'rtaidiagi diaxon munosabatlar; XIII-XIV asrlarda hindavy yoki hindvi, hindiy; XVII-XVIII asrlarda hindiy tili; XIX asr boshida hindiy va hindiy; Hindiyni himoya qilisida musulmon marifatparvarlarining faoliyati; Hindiston til vaziyatida ingliz tilining o'rni.

13- mavzu. Hind tillarining funksional shakkari

Shtat va ittifoq hududlarning rasmiy tillari; Ushbu tillarining hududi ijtimoiy hayotida qo'llanilishi; Ularning hindiy va ingliz tillari bilan munosabati; Hindiston qabilalarining til shakkari: til, sheva, lahja; Qabilalarning joylashuv va ularning til shakkariiga boshqa tillarning ta'siri (bxill qabilasi misoldida); Norasmiy tillarining rasmiy tillar bilan aloqasi va uning natijasi.

14- mavzu. Til vaziyatining tipologiyasi

«Til vaziyati tipologiyasi» atamasining mohiyati; Til - funksional o'zaro differential shakkari tizimi; Tilning adabiy shakkari, hududiy shevalari, so'zlashuv shakkari shahar koynesi (gorodskoe koyne), kasba old jargonlar va hokazo; Adabiy tilning ustubiy shakkari; Tilning yasalish jihatidan shakkari: umumiyy milliy til, milliy til, sheva, lahja va hokazo.

15- mavzu. Nuttg uslublari

Funksional jihatidan uslublari: rasmiy, badiy-adabiy, ilmiy va hokazo;

III. Amaly mashq'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

- Amaly mashq'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etildi:
1. Til vaziyatining omillari; Til vaziyatining tushunchasi, uni sosiolingvistikaga aloqadorligi;
 2. Til vaziyatining obektiv faktorlari; Til vaziyatining sub'ektiv faktorlari;
 3. Ost-Indiya kompaniyasining til siyosati; Ingлиз tilining mahalliy tillar tizimidagi o'rni;
 4. Hindiy-urdu muammosining xususiyati; Hindiy tilini tarqatish va unga rasmiy maqom berishda ijtimoiy tashkilotlarning faoliyati;
 5. Hindiy va urdu tillarining ijtimoiy-funksional shakkari;
 6. Hind jamiyatida ingliz tilining o'rni;
 7. Umum Hindiston davlat til harakati, ushbu davrdagi ikki tilik va ko'p